

ТВОРАЦ ШАМПИОНА

– Јелена Генчић (1936–2013) –

тенисерка

”

Трудила

сам се да сва своја знања и искуства
искористим у раду са децом и да на
њих пренесем важне животне
вредности. Нешто од тога остало
је и забележено. Верујем да је пуно
тога запамћено у срцима младих
који после мене остају.

„Децо, децооо, гимнастика па пропитивање! Идемо, идемо” – орило се свакога јутра крајем тридесетих година прошлог века у кући Генчића на Дедињу.

Без посебног негодовања, можда уз по неко ситно гунђање, онако више себи у браду, ми деца журно смо се постројавали у врсту. Свако од нас седморо добро је већ знао своје место у пространом салону. Стојећи мирно, личили смо на врло добро уигран тим који као да чека интонирање химне.

„Одручи! Идемо, један, један, два, два, три, три..., уздах, издах, исправи леђа, чучни...” – и тако, не дуже од петнаестак минута, настављао је деда с наредбама.

Од када памтим, свако јутро почињало ми је разгибавањем, а настављало се дединим пропитивањем школског градива.

„Да чујем, Јело, ти, ти, Јелена. Изброј до двадесет на енглеском и руском! Ти, мали, наведи главне градове десет европских држава! Ти ћеш ми, Станка, рећи шта знаш о Карађорђу!”

Питањима није било краја. Чинило се да мој деда, Лазар Генчић, познаје садржаје баш сваког школског предмета, ма баш као да је сам министар просвете. Оно јесте, морао је много знати, ипак је био један од првих хирурга у Србији. Ако бисмо и најмању ситницу погрешили или пропустили да кажемо, деда би нас враћао на лекцију у уџбенику. Свеукупно би у том случају пропитивање потрајало битно дуже. Врло брзо смо схватили да на јутарњу прозивку треба долазити добро припремљен. Овај обичај ми је, верујем, помогао да касније у гимназији и на

факултету немам посебних тешкоћа. Учење и полагање испита ми је уопште лако ишло. Иначе сам одувек била веома радознала. Жеља за откривањем нових знања у мени је била присутна током читавог мог живота.

Јасно је да је мој деда Лазар био је веома строг. Он је био и официр, те је можда отуда потицала његова строгост. Учио нас је дисциплини, да негујемо знатижељу и спортски дух, да су честитост, скромност, одмереност и упорност врлине. Сигурна сам да је начин на који сам васпитавана утицао на то ко сам постала касније. Иако ни у чему нисмо оскудевали, научили смо да будемо скромни. Упамтила сам да смо се понекад туширали хладном водом. Била сам веома мала, али се живо сећам да је деда, као слаткиш након ручка, сваком детету давао по три зрна грожђа. Касније сам схватила да је слутио ратно време које долази и оваквим поступцима нас је учио како да поднесемо тешке ситуације и како да се понашамо кад не будемо имали. Иначе смо сви све радили и нисмо се жалили. Данас, као одрасла, често помислим како члановима моје фамилије ништа није тешко. Пуни смо љубави, међусобно се помажемо и поштујемо.

Поносна сам на своје порекло. Колико год да сам путовала по свету, увек сам се враћала у мој Београд, својој кући на Дедињу. У њој сам провела читав живот. Сећам се и да је кроз њу пролазило много људи и да је ту увек било пуно радости и љубави. Та кућа пуна је успомена, за мене има изузетан значај и волела бих да остане сачувана као задужбина. За нашу многобројну породицу ову кућу је саградио деда Лазар још пре Другог светског рата. У то време Дедиње је било налик селу па је деда кућу морао да заштити бетонском оградом како нам не би навраћали лисице и пси луталице. Тада су око нас биле само њиве, воћњаци и виногради. Данас се, након читавог једног века, у овом делу града налазе најлепше куће и луксузне виле.

Када се помене моје име, људи прво помисле на тенис. Али, пре него што сам узела рекет, главно место за спорт и игру било ми је једно пољанче и лопта крпењача. То је лопта направљена од старих крпа, чарапа, комада тканине. Била нам је одлична замена за гумене или кожне лопте којих у време кад сам била дете није било, или су биле веома скупе. И птице на гранама дедињског дрвећа знале су напамет текст који је сваке вечери понављала моја мајка: „Јелена, знаш ли ти колико је сати? Ускоро ће ноћ! Остави лопту и крећи кући!” Заборављајући на време, умела сам с том крпењачом сатима да јурим по мом пољанчету. Узбуђење које сам у тим тренуцима осећала у мени је и данас.

Тек сам после десете године направила своје прве тениске кораке. То је било у мом комшилуку, на имању породице Тодоровић, где смо ми, деца, направили тениско игралиште. Било нам је дозвољено да посечемо један мањи виноград. Кад смо поравнали терен, са оближњег аутобуског стајалишта које више није радило, донели смо плехану таблу на којој је писало „Виогор”. Тако је тај наш тениски клуб

добрио име. Ту смо одржавали прве турнире, на којима се често дешавало да бивају прекинути онда када је мој друг, организатор турнира, бивао поражен. У то време нисам ни имала свој рекет. Позајмљивала сам га од других. Гледала сам старију и искуснију децу како настају основни тениски ударци (бекхенд, форхенд), а онда сам врло брзо почела да им будем равноправни партнер у игри. Озбиљније тренинге наставила сам у Тениском клубу „Партизан” на Калемегдану. Био је то леп простор са добрим условима за тренирање. Никада нисам пропуштала тренинге. Дуже од годину дана пешице сам ишла од Дедиња до Калемегдана како бих тренирала. Суграђани су волели да посматрају наше тренинге па сам се тако навикла на публику. То ми је касније омогућило да без посебне треме наступам на великим такмичењима. Веома сам се трудила и посвећено тренирала. Умела сам саму себе да бодрим. Мислим да је најважније то што никада нисам одустајала. Више од тридесет пута сам била првак државе у тенису. Освојила сам мноштво пехара. Мање је познато да сам била и репрезентативка у рукомету. На месту голмана и капитена, са репрезентацијом сам освојила бронзану медаљу на светском првенству које је 1957. године одржано баш у Београду, на Ташмајдану. Многима је интересантан податак да сам истовремено играла рукомет у „Црвеној звезди” и тенис у „Партизану”. Јасно је, дакле, да је у мени одувек куцало спортско срце.

Током година које сам као играч провела у свету тениса, код мене се појавила жеља да знање које имам пренесем на младе који су заинтересовани за овај спорт. Сматрала сам да је значајно да свако дете има свог тренера. Умела сам сате да проводим на терену. Остало је запамћено да сам на терену често ручала литар јогурта и векну хлеба. Најдраже ми је било да радим са најмлађима, са децом до дванаесте, тринаесте године. Важно ми је било да је дете с којим радим радознало и мотивисано, да брзо мисли и реагује, да је вредно, да замишља и машта. Умела сам да проспем по терену корпу са стотину тениских лоптица и да замолим дете, које тек почиње да тренира, да их покупи. Кад после десетак лоптица крене да тражи помоћ, да се буну, једноставно сам знала да то дете није довољно мотивисано. Увек сам говорила да се тенис не игра само рукама, већ и главом и ногама. Сматрала сам да је значајно да се деца с којом радим, уз тениску игру, образују, да читају, уче језике, да уопште постану бољи људи. Због тога сам са њима разговарала о уметности, пуштала им класичну музику, читала поезију. Умела сам чак да их саветујем да се у одлучујућим поенима сете одређене композиције која би им могла дати додатну снагу. Било је важно да пуно разговарамо, о свему, на различите теме.

Широм света је познато да сам била први тренер Новака Ђоковића, најбољег тенисера свих времена. Кад сам га упознала, имао је свега пет и по година. Веровали или не, већ тада сам знала да ће бити велики тенисер. Питате се - како?

Јасно ми је било то на основу његове жеље, одлучности, самосталности и спремности. Требало га је само правилно усмеравати. Живо се сећам како је изгледао наш први сусрет. Почетком деведесетих година 20. века водила сам тениски камп на Копанику. Приметила сам како нас свакога дана кроз жичану ограду посматра сићушан дечкић. Пустим га ја тако, да видим колико ће то трајати. Кад он не одустаје. То ме је заинтриговало. Започнем једног јутра, онако преко жице, разговор с њим да видим шта ће рећи. Изненадим се колико, са непуних шест година, зна о тенису. Позовем га да тог дана после ручка дође на тренинг. Стигао је пола сата пре заказаног времена са пуном опремом. Помислим, охо хо, овде има нечега. Бацим поглед у његову торбу, кад у њој све као код професионалних играча – банана, вода, пешкир, мајица, знојница. Кажем му: „Новаче, да ли ти је то мама све спаковала?” Он се брецну, онако увређено и помало отресито на то моје каже: „Не! Ја овде играм тенис, а не моја мама!” То ми је био први знак, а остало је историја.

Пуно дивних успомена ме везује за Новака. Неке о нашем заједничком раду и пријатељству су већ познате, о њима сам говорила на телевизији, могу се пронаћи и на интернету... Ипак морам да нагласим да сам поносна на то какав је Ноле спортиста и шампион постао, а још важније у каквог човека је стасао. Да сам Новакова „тениска мајка” за мене је велики комплимент. Најпоноснија сам била када је 2011. године, након освајања првог Вимблдона, са пехаром дошао у моју кући на Дедињу. Тај тренутак као да нас је обоје вратио две деценије уназад, када смо на тренинзима увежбали шта ће рећи када се то једном догоди. То се зове „визуализација”. Сматрам да је она значајна у спорту и уопште у животу.

Важно је да желимо, да се трудимо и замишљамо како би то у будућности могло да изгледа.

Кроз моју школу тениса прошао је велики број деце. Неки од њих постали су успешни тенисери (попут Монике Селеш и Горана Иванишевића). Неки су, међутим, успешни у другим областима (медицина, просвета, право). Мислим да је многим тенис помогао у томе да у било ком послу истрају и сачувају спортски дух. За мене су сви они шампиони.

У времену у ком сам ја одрасла било је незамисливо да се бавиш спортом, а да не завршиш школу. Тако сам после гимназије уписала историју уметности а онда и филозофију. Уметност ме је одувек занимала, а филозофију сам студирала како бих дошла до одговора на многа питања. Хтела сам да задовољим ту своју знатижељу, да добијем објашњења за многе појаве.

Још једна моја љубав јесте телевизија. Имала сам срећу да се запослим на Телевизији Београд и тамо останем више од четрдесет година. О томе колико сам као редитељ успела да урадим више ће рећи емисије које сам направила (серијал о Његошу, о српском средњовековном минијатурном сликарству и др.). Сматрала сам да важне културно-историјске садржаје треба и на овакав начин сачувати и пренети на будуће генерације. Посао на телевизији је уопште веома занимљив и динамичан. Захваљујући овом послу, као и тенису, била сам у прилици да доста путујем. Знање више језика омогућило ми је да упознајем људе, да стичем пријатељства, да сазнајем о другим културама.

На крају, желим за себе да кажем да сам знатижељна, да ме је та потреба стално подстицала да читам, истражујем, откривам. Трудила сам се да сва своја знања и искуства искористим у раду са децом и да на њих пренесем важне животне вредности. Нешто од тога остало је и забележено. Верујем да је пуно тога запамћено у срцима младих који после мене остају.

Дошапнула бих вам још само: Не престајте да се трудите, слободно замишљајте, маштајте, верујте у своје жеље јер су тако веће шансе да ће се заиста остварити.